

**І.Қабылов атындағы №12 ІТ- мектеп - лицейінің 2025 - 2026 оқу жылында жүргізілген "Темперамент
типін анықтау" сауалнамасы бойынша
ХАТТАМА**

Сыныбы: 9 «А» сыныбы

Зерттеу әдісінің авторы, тақырыбы: «Темперамент формуласы» тесті. (А. Белов бойынша)

Мақсаты: : Әр адамда темпераменттің әртүрлі типтерінің белгілі бір пайыздық мөлшері болатынын анықтау.

Барлық оқушы саны: 27

Қатысқаны: 27

Жүргізілуі: жеке

Сауалнама жүргізілген күні: 21.11.2025ж

Нәтижесі: сандық және сапалық талдауы

Бұл темпераменттік мөлшерді білу өзіндік бақылауды және өздеріне баға беруді тиімді атқаруға мүмкіндік туғызады, жұмыстың тиімді тәсілдерін, түрлерін және әдістерін дұрыс тандауға, өз іс әрекетінде сауатты жүргізуге, адамдармен жақсы қарым -қатынас орнатуға көмектеседі.

Темперамент жеке тұлғаға тән ең тұрақты маңызды ерекшеліктерден құралады. Ол адамның жүріс-тұрысынан, оның өзіне және қоршаған әлемге деген қатынасынан білінеді. Темперамент – бұл қарым – қатынас жасау барысындағы сыртқы ортаға, айналадағы жағдайға деген психикалық реакцияның сипаты. Темпераменттің негізгі 4 типін бөліп қараймыз:

Сангвиник – ширақ, көпшіл, сыртқы қоздырғышқа тез жауап береді. Бұл күшті тип, ол өзін-өзі жақсы ұстай алады, байсалды келеді.

Холерик – ширақ, көпшіл, қызба, сыртқы қоздырғышқа жауабы әр түрлі. Шыдамсыз, ашуланшақ болып келеді. Бір нәрсені бастаса оның тоқтату қиын. Олар тік мінезді.

Флегматик – селқос, көп қозғалмайтын, сабырлы, ұстамды. Олар бос сөйлегенді ұнатпайды, тұйық. Ұзақ және бір қалыпты жұмыс жасай алады, күтеде алады.

Меланхолик – селқос, біртоға. Бұл әлсіз тип, оған өзіне – өзі сенімсіздікпен жасықтық тән. Меланхолик ренжігіш, күмәншіл болып келеді.

Нәтижесінде: қай темпераменттің пайызы ең жоғары болса, сол басым темперамент болып есептелінеді.

Осыған байланысты 9 – 11 сынып оқушыларының 2025 – 2026 оқу жылында темперамент түрін анықтау мақсатында А.Белов әдістемесі бойынша психодиагностика жүргізілді.

Сауалнама 80 сұрақтан тұрады. Қатысушылар осы сұрақтарға сәйкес тұжырымдарды «+» немесе «-» таңбасымен белгіледі.

Қорытындысы: Жүргізілген психологиялық зерттеу нәтижесі бойынша сынып оқушыларының темперамент типтері әртүрлі екені анықталды. Атап айтқанда, сыныпта флегматик темпераменті басым 11 оқушы, бұл оқушылардың сабырлы, төзімді, тұрақты мінез-құлыққа ие екенін көрсетеді. Сонымен қатар, 3 оқушыда холерик, 3 оқушыда сангвиник, 1 оқушыда меланхолик темпераменті анықталды. Бұл сыныпта белсенді, эмоциясы жоғары, сондай-ақ сезімтал, байыпты оқушылардың да бар екенін білдіреді.

Зерттеу барысында кейбір оқушыларда аралас темперамент типтері байқалды. Атап айтқанда: 3 оқушыда-сангвиник, флегматик, 1 оқушыда- холерик флегматик, 1 оқушыда- холерик, сангвиник темперамент белгілері анықталды. Сонымен қатар, 1 оқушыда- сангвиник, флегматик, меланхолик, 2 оқушыда- холерик, сангвиник, флегматик белгілері қатар кездесті.

Бұл көрсеткіштер сынып оқушыларының мінез-құлық ерекшеліктері әркелкі екенін, бір-бірін толықтырып тұратын қасиеттердің бар екенін аңғартады. Сыныпта сабырлылық пен тұрақтылық басым болғанымен, белсенділік пен эмоциялық серпін беретін оқушылар да жеткілікті. Жалпы алғанда аралас темперамент типтерінің болуы оқушылардың бейімделу қабілетінің жоғары екенін көрсетеді және оқу-тәрбие үдерісінде әртүрлі әдіс-тәсілдерді қолданудың тиімділігін арттырады.

Ұсыныс:

1. Сынып оқушыларының темпераменттік ерекшеліктерін ескере отырып, оқу-тәрбие үдерісінде икемді әдіс-тәсілдерді қолдану және жағымды психологиялық ахуалды сақтау.

Хатшы

 Г.Дүйсенбайқызы